

Ըստ գոյնը միշտ կը մնայ եղին մէջ, և ամենեւին փնասահար չէ : Կարագը կընայ գունաւորութիւնն աւ գինիի ոգի-քը կարագին մէջ լուծելով :

Կաշիէ ֆեռնոյները լուսաւոր- Կերպ :

ՁԵՌՆՈՑՆԵՐԸ՝ շատ օգտակար են մարդուս ձեռուները ամառուան տաքութեն ու ձմեռուան ցրտութե-նէն պահելու համար . և որովհետեւ կաշիէ ձեռնոցները շատ սուղ են, ա-նոր համար կընային որ աւելի ուրիշ նիւթերէ հիւսեն . բայց ասով ալ կաշի ձեռնոցները միշտ յարգի են, ո-րովհետեւ շատ կը դիմանան, և մար-դուն ձեռքը աւելի զով կը պահեն : Հիմա տեսնենք թէ աս ձեռնոցները աղտոտին նէ՝ ինչպէս լուսաւոր է որ նորէն առջի փայլունութիւննին առ-նեն :

Ըստ բոլոր լաթի կտոր մը ու անուշ ջրի մէջ աղէկ մը թաթխէ, ու ջրէն հանէ ցամքեցու-ետքը հասարակ ձեռ-մակ սապոնի կտոր մը առ, ու բոլորէ-նին երկու երեսին ալ աղէկ մը քսէ : Յետոյ ձեռնոցներէն մէկը ձեռքդ ան-ցուր, ու ան լաթով աղէկ մը շփէ, մա-նաւանդ աղտոտ տեղուանքը և ուր որ կ'ուզես աւելի փայլուն ընել : Զորս հինգ վայրկեան շփելէն ետքը՝ երբոր ձեռնոցը աղէկ մը կը մաքրուի՝ զգու-շութեամբ ձեռքիդ վրայէն հանէ, առանց շատ քաշքշուկ, ու գնդասե-ղով՝ կամ թել մը դերձանով չուանէ մը կախէ շուք տեղ . յետոյ մէկալ ձեռնոցն ալ նոյնպէս մաքրէ ու փռէ որ չորնայ : Բիշ մը չորնալէն ետքը ան կտորն որ շատ թրջեր ես՝ կռնձմրտած կ'ըլլայ, առաձգութիւն ալ կը կորսուն-ցընէ, այսինքն մատուրները կը քա-շուին կընեղնան . աս բանիս համար կը որ պզտիկ գաւազաններ կ'առնես ու մատերուն տեղուանքը կը խօթես որ

բացուին, կամ չէ նէ ձեռքիդ վրայ կ'անցընես : Ըստ կերպով ինչուան վեց եօթը անգամ կընան մաքրուիլ ամէն կաշի ձեռնոցները, մանաւանդ ձեռ-մակներն ու դեղինները . միայն դի-տելու է որ քանի որ խիստ շատ չէ աղ-տոտած՝ ան ատենը մաքրուի :

Ինչը-համար ցոր-թա արէն ածելիներուն վրայ ինչուան որ շաւիչ չորս՝ դի-թա- Կեն կարէր :

ՍԼՍՆ զի մանրացուցով տեսնուած է որ անծելին՝ բերանը սառ կապելով սղոց՝ դարձեր է . ուստի շունչ մը տա-լուդ պէս՝ ան սառը կը հալի ու բե-րանը կը շտկի :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փլորենոյի :

ՓԼՈՐԵՆՏԻԱ քաղաքը, որ հիմա ի-տալերէն Ֆլորենցա կամ Ֆլորենցէ կը-սուի, աշխրբիս անուանի ու գեղե-ցիկ քաղաքներէն մէկն է : Որոշ չափ-ցուիլ թէ որ ատեն շինուած է . ո-մանք կը հաստատեն թէ հին Ետրու-րացոց շէնքն է, որ հռովմայեցիք առին անոնցմէ : Ետքերը գոթացոց ու Լոնգոբարտացոց արշաւանքնե-րովը շատ աւրուեցաւ . մեծն Կարո-լոս նորոգեց, ու հիւսպատոսական կա-ռավարութիւն մը հաստատեց մէջը՝ որ չորս հարիւր տարի քշեց : Ետք-տասաներորդ դարուն մէջ աս հասա-րակապետութիւնը աւելի կարգաւո-րուեցաւ ու ծաղկեցաւ . բայց 1343^{ին} ներքին խռովութիւնները այնչափ շա-տ ան որ Լափոլիի թագաւորը Կոլալ-թերի անունով դուքսը խրկեց՝ իբր

Թէ Փլորենտացւոց օգնելու համար : Վաղաքացիք տեսնելով որ անիկայ հնարքով տիրեց վրանին՝ ոտք ելան , ու զինքը քշեցին : Բայց անցնելէն ետքը հետզհետէ զօրացաւ Սեփիւ ըսուած ցեղը , և ասկէ ելան երևելի դուքսեր որ Փլորենտիան շատ ծաղկեցուցին ինչուան որ հատու ցեղերնին 1727^{ին} : Գերմանիայի կայսրը 1731^{ին} Փլորենտիայի դուքս դրաւ կարողութեամբ որ Սպանիայի Թագաւորական ցեղէն էր : Բայց 1735^{ին} Վափոլի Թագաւոր դրուելով Թողուց Փլորենտիան Վրանչիսկոս Ստեփանոս դքսին՝ որ կարողութեամբ կայսեր փեսան էր ու Սարդանիոյ Թագաւորի էր . անկէ 'ի վեր Թագաւորի դքսերը Լաստրիոյ կայսերական ցեղէն կ'ըլլան :

Վաղաքը Լաւենինեան լեռներուն մօտ շատ զուարճալի ու բարեբեր դաշտի մը մէջ շինած է , չորս դին գեղեցիկ բլուրներով գեղերով ու պալատներով զարդարուած : Լոյսայ գետը քաղքին մէջէն կ'անցնի : Փողոցներուն շատը խիստ լայն ու գրեթէ բոլորն ալ քարայրաւոր են . շէնքերը հաստատուն ու խոշոր են , բայց հին բերդերու ձև մը ունենալով աչքի այնչափ աղուոր չեն երևնար : Շատ հրապարակական շէնքեր կան մէջը՝ իւրարմէ գեղեցիկ , հարուստ ու զարդարուն . բայց ամենէն անուանիներն են՝ մէյմը Փիլիպի ըսուած պալատը՝ ուր որ դուքսը կ'ընտան , ու Երոսպայի Թագաւորական պալատներուն խիստ գեղեցիկներէն մէկն է . մէջի արձաններն ու պատկերներն ալ շատ հուշակաւոր են : Երկրորդ՝ Հին պալատ ըսուածը , որ 250 ձողաչափ երկայն ճամբով մը գետնին տակէն հաղորդակցուածին ունի առջինին հետ , ու ճարտարապետութեան կողմանէ անկէ վար չմնար : Երրորդ՝ Փլորենտեան Բանփարանը , որուն մէջ գրեթէ անհամար հին և նոր արձաններ ու պատկերներ կան , և կրնայ ըսուիլ թէ Երոսպայի մէջ մէկ հատիկ է : Զորրորդ՝ Բանփարանը , որ սքանչելի հաւաքածոյն մը ունի մեղրամոմէ շինած անդամազննական բաներու : Երկրորդ շատ հոյակապ շէնքեր ու պալատներ ալ կան որ հոս մէկիկ մէկիկ ստորագրելու շատ երկայն կ'ըլլայ . ինչպէս նաև անթիւ ուսումնական ու բարեպաշտական տեղուանք . խիստ անուանի է նաև Պապի ըսուած պարտէզը , որ քաղաքացւոց գլխաւոր զբօսարանն է : Երկրորդ շատ գեղեցիկ ու փառահեղ են . բայց ամենէն երևելին մայր եկեղեցին է , որուն վրայ քիչ մը աւելի խօսինք :

Երբ որ օտարական մը կը տեսնէ աս եկեղեցւոյն ահաւոր շէնքը ապշած կը մնայ , և կ'իմանայ թէ ատենով ինչ զօրաւոր և հարուստ հասարակապետութիւն է եղեր աս տերութիւնը :

Եկեղեցւոյն յատակագիծն ու ձևը գծագրողն եղաւ նախ Լոյսոփոս անունով մէկը , որ Փիզայի մայր եկեղեցին , զանգակատունը և Գերեզմանոցը տեսած ըլլալով , միտքը դրաւ որ անոնց փառաւորութեան յաղթէ , Ժողովուրդն ալ ամենեւին ստիկի չէր խնայէր այսպիսի շէնքի մը համար . բայց ինքը շուտով մեռնելով Նիոթիոյ Սեփիւնեան անունով ճարտարապետին յանձնուեցաւ շէնքը , որ Լոյսոփոսի հնարած ճակատին չհասնելով նոր ձև մը գծագրեց աւելի ճոխ ու զարդարուն : Երբ որ աս ճակատին շէնքը կէսը հասեր էր 1588^{ին} , Վրանչիսկոս Դուքսը իր իշխաններուն խօսքին նայելով՝ այնպիսի սքանչելի շէնքը փոքրնել տուաւ , որ անոնց հաւնածին պէս շինել տայ . բայց աս ալ առաջ չգնաց . և կողման Գ դուքսը միայն դրսուանց ծեփով ներկել տուաւ , Ժամանակ անցնելէն ետեւ գոյնզգոյն մարմարիոններով դրսի դին պատեցին , անանկ որ արեւը ան փայլուն քարերուն վրայ զարկած ատենը հայլի պէս կը փալկիլին : Եկեղեցւոյն ներսի լայնքը 67 գրկաչափ է , երկայնքը 257 : Գլխաւոր խիստ մեծ ու զարմանալի շէնք է , և դասին և երկու կողմնական խո-

րաններուն վրայ շինած է . բարձրութիւնը Հռովմայ սուրբ Պետրոսի եկեղեցւոյն գմբեթէն ալ աւելի է : Ըստ գմբեթին ճարտարապետն էր Փիլիպպոս Պրունեւելսքոյ անունով մէկը , որ իր ճարտարութեամբը զարմացուց զամէնքը , ու ճարտարապետութեան կողմանէ Սիբէլանձեւոյէն ալ վարչմնաց : Կը պատմեն փլորենտացիք թէ Սիբէլանձեւոյն ալ այնչափ զմայլեր է աս գմբեթին մեծութեանն ու գեղեցկութեանը վրայ որ Հռովմայ սուրբ Պետրոսի գմբեթը շինելու համար երթալու ատենը ըսեր է ասոր . “Սընաս բարով սիրելի . կ'երթամ Հռոմ բան մը կը շինեմ որ քեզի նման պիտի ըլլայ , բայց քեզի պիտի չհասնի ” : Ըստ մայր եկեղեցին կ'ըսուի Սուրբ Ըստուածածին ծաղկանց :

Եկեղեցւոյ ճակտին ձախակողմն է գեղեցիկ ու հռչակաւոր քառակուսի զանգակատունը՝ գոթացի ու գերմանացի խառն ճարտարապետութեամբ , բարձրութիւնը 250 ոտնաչափ , բոլոր գոյնզգոյն քարերով զարդարած : Ըսոր ձեւը Նիոթթոն տուաւ ու իր փորութեամբներովը զարդարեց : Կարողոս Ե կայսրը այնչափ հաւնէր էր աս զանգակատան՝ որ առջի տեսնելուն ըսեր է . “Փլորենտացիք պէտք է որ ասիկայ պահարանի՝ մէջ դնեն ու անանկ պահեն ” :

Հոս գրուած պատկերին մէջ մայր եկեղեցիէն զատ՝ կ'երևնայ զանգակատունը , և Սկրտարանը՝ որ վեցանկիւնի եկեղեցի մըն է , և ատենով քաղաքին մայր եկեղեցին է եղեր : Իսկ հրապարակին մէջի թափօրը սք Հաղորդութեան տօնին փառաւոր թափօրն է :

Փլորենտիայի բնակիչները 90,000 կը սեպուին : Եզունին մաքուր Իտա-

լերէն է , բայց հասարակ ժողովրդեան պակասութիւնն է որ գրեթէ ամէն բառի մէջ + ու & տառերը հոյի պէս թանձր կը հնչեն : Եւ աճառականութիւնն ու արհեստները ատենով աւելի ծաղկած էին քան թէ հիմա . բայց հիմայ ալ անուանի են կարծր քարերու վրայ փորուածքները և միւսիոնէ շինած նկարները որ հռչակաւոր կ'ըսուին : Ըստ քաղաքս ծնած են շատ երևելի Իտալացիներ . ինչպէս Տանթէ , Փեթրարքա , Պոքքաչիոյ , Պերնի , Կուրչիարտինի , Սաքքիաւելլի , Գալիլէոս , Սիբէլանձեւոյ , Լեփիկոս Եւսփուլլի և այլն :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ռազմական երգեր :

ՌԱՄԿԱԿԱՆ երգը՝ ազգային ոգւոյն մէկ ձայնն է , որ շատ հեղուրիշ կողմանէ մեռած կամ մարած ատենն ալ՝ դեռ այսպիսի երգոց մէջ կենդանի կը մնայ . անոր համար ազգային երգ ալ կ'ըսուի , և աս անունովս յիշեր ենք մենք ալ օրագրիս Ատարւոյն 21 թուին մէջ : Իսկ որ աս երկու անուանս մէջ տարբերութիւն կայ , աս է որ ազգային երգը կրնայ վսեմ ուժով ու լեզուով ալ գրուիլ . իսկ ռամկականը գրեթէ միշտ պարզ և ռամիկ լեզուով կը գրուի : Ըստպիսի երգերը շատ անգամ աւելի լաւ կ'իմացնեն ազգին հանճարը՝ քան թէ ծանր գրուածքներ . և կը գրտնուին անոնց մէջ անանկ սքանչելի զուրցուածք՝ որ միայն իրենց ռամկական անունին համար հասարակ բան մը կը կարծուին , բայց ճշմարտութեամբ գերագոյն գրուածոց կարգը անցնելու են : Ըստ գերազանցութեան մեծ և յայտնի պատճառը աս է , որ ասանկ երգեր կամ զուրցուածքներ սրտէ առաջ եկած են , և սիրտը միշտ վարպետ է . իրեն վարպետութիւնը հոս

1 Ճիոթթոն աշխարհքիս վրայ երեքսո՞ւ կարգէ դուրս մարդիկներէն մէկն է , որ երկրագործ ու հովիւ էր առաջ , ետքը Չիմապոնէ անունով երևելի պատկերահանին աշխերտ եղաւ , ու քիչ ատենի մէջ զանիկայ գերազանցեց :

2 Գրապար , սիւռն :